



Innst. 154 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:143 S (2014–2015)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Torgeir Knag Fylkesnes om at alle skoler må bli dysleksi- og dyskalkulivennlige

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram konkrete forslag og tidsplan for at alle norske skoler blir dysleksi- og dyskalkulivennlige.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Christian Tynning Bjørnø, lederen Trond Giske, Martin Henriksen, Tone Merete Sønsterud og Marianne Aasen, fra Høyre, Henrik Asheim, Norunn Tveiten Benestad, Kent Gudmundsen og Kristin Vinje, fra Fremskrittspartiet, Lill Harriet Sandaune og Bente Thorsen, fra Kristelig Folkeparti, Anders Tyvand, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Venstre, Iselin Nybø, og fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, viser til Representantforslag 143 S (2014–2015) om dysleksi- og dyskalkulivennlige skoler.

Komiteen mener alle skoler i Norge skal være dysleksi- og dyskalkulivennlige, og viser til at alle skoleeiere er pålagt etter opplæringsloven å gi nød-

vendig tilpasset opplæring for alle elevgrupper. Prinsippet om tilpasset opplæring inkluderer både den ordinære opplæringen og spesialundervisningen. Kravet om tilpasset opplæring gjelder dermed alle elever og har som mål å sikre best mulig utbytte av opplæringen. Komiteen viser til at dette er et sentralt prinsipp i opplæringsloven hvor alle elever skal sikres like muligheter og likeverd.

Komiteen viser videre til at i tillegg til klare forventninger til elevenes læringsutbytte i læreplanverket, skal obligatoriske kartleggingsprøver i lesing og regning bidra til å identifisere elever som er under en bekymringsgrense. Prøvene er spesielt utviklet for å avdekke de elevene som trenger særlig oppfølging og tilrettelegging. Fylkesmannen har et tilsynsansvar for å påse at alle skoleeiere følger opplæringslovens krav om undervisningsvurdering for tilpasset opplæring eller spesialundervisning. Samtidig er det ikke nødvendigvis slik at lovoppfyllelse alene medfører endring av praksis eller et bedre opplæringsutbytte for den enkelte elev. Komiteen vil derfor påpeke at lærerutdanningene i økende grad må gi lærerstudentene påfyll i hva som er god didaktikk for å svare på utfordringene innenfor dysleksi og dyskalkuli. I arbeidet med å utvikle en ny femårig grunnskolelærerutdanning på masternivå vil det være særlig viktig at kandidatene fra den nye utdanningen på trinnene 1.–7. blir eksperter på begynneropplæring i lesing, skriving og regning. Komiteen er derfor positiv til at regjeringen har fastslått at dette vil fremgå tydelig i den nye rammeplanen.

Komiteen viser også til videreutdanningsprogrammet «Kompetanse for kvalitet» hvor det er viktig at regjeringen følger opp at relevante videreutdanningstilbud gir lærere nødvendig påfyll for bedre å kunne gi god tilpasset opplæring til elever med dysleksi, dyskalkuli, samt lese- og skrivevansker. Målet må være at alle lærere kan bidra til at barn og elever

går på dysleksi- og dyskalkulivennlige skoler slik at flere elever vil kunne fullføre sin grunnutdanning med bestått i alle fag. Komiteen vil i denne sammenheng også påpeke at elever med dysleksi har særlig utfordringer med fremmedspråkene. Dermed vil tidlig innsats og god oppfølging av denne elevgruppen ha stor betydning for større mestringssevne også innen fremmedspråkene.

Komiteen viser videre til regjeringens arbeid med å utvikle en ny nasjonal strategi for språk, lesing og skriving i barnehagen og grunnopplæringen i perioden 2016–2019. Komiteen er tilfreds med at barnehagene for første gang er inkludert i en slik strategi. Kompetanseutviklingstiltakene i strategien må ha som mål å sikre at alle lærere i barnehage og skole skal få økt kunnskap om hvordan man best mulig innretter arbeidet med barn og elever som har vansker med språk, lesing og skriving, og hvordan disse barna og elevene kan identifiseres så tidlig som mulig. Spesielt viktig er også økt kompetanse om generelle tiltak for å tilpasse undervisningen slik at ordinære undervisningssituasjoner er tilpasset elever med etablerte vansker.

Komiteen vil fremheve at tidlig innsats har avgjørende betydning for et barns utvikling, og mener språkfokus må være en sentral del av barnehagens hverdag. Kunnskap om at barn med lite ordforråd og et begrenset språk har større risiko for å bli svake lesere og skrivere på sikt, tilsier at tiltak må følges tett. Det er viktig at barn i risikozonen for språkvansker tidlig identifiseres, at de får nødvendig oppfølging og samtidig integreres tett i barnehagens pedagogiske tilbud.

Komiteen viser videre til regjeringens strategi «Tett på realfag» (2015–2019) hvor målet er å mobilisere, bevisstgjøre og forplikte dem som er tettst på barn og unge. Også her vil komiteen vise til at skoleeiere, lærere, ledere og andre tilsatte i barnehager og skoler bidrar til tidlig å identifisere elever som strever i matematikk slik at de kan bli fulgt opp tidlig med effektive tiltak.

Komiteen vil også peke på de mange muligheter som ligger i å ta i bruk ny teknologi som hjelpemidler i både barnehagen og skolen. Gjeninnføring av støtte til datautstyr for elever med lese- og skrivevansker fra høsten 2014 er et viktig bidrag i denne sammenheng. Statped må også i sin omstilling sikre at barn og elever får nødvendige hjelpemidler til rett tid, og at arbeidet med å redusere gebyrsatsene fortsetter slik at de bare dekker formidlingskostnader. Komiteen vil også vise til at EdTech-næringen de senere år i økende grad har bidratt med produkter som er gode hjelpemidler, særlig for elever med lese-, skrive- og regnevansker. Komiteen mener derfor det er viktig at regjeringen i sitt videre arbeid tilrettelegger for at skoleeiere, skoleledere og lærere sikres

enklest mulig tilgang til hele bredden av verktøykassen i arbeidet med å sikre elevene gode grunnleggende ferdigheter og en bestått grunnutdanning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det fortsatt er mye som gjenstår før problemer med dysleksi og dyskalkuli tas tilstrekkelig på alvor i norsk skole. Ifølge rapporten «Lese- og mestringskompetanse i den norske voksenalderen» og Nasjonal rapport fra «Adult Literacy and Life Skills survey» (ALL) hadde 20 prosent av elevene som gikk ut av skolen på tidspunktet for forskningen ble utført, så svake leseferdigheter at de kan betegnes som funksjonelle analfabeter. Av dem som står utenfor arbeidslivet er dette tallet så høyt som 50 prosent. For de fleste er dette noe som må møtes med generelle, læringsstyrkende tiltak, som tidlig innsats og tettere oppfølging. Men for de om lag fem prosentene av elevmassen med dysleksi er dette et spesifikt problem som må møtes med mer spesifikke tiltak.

Disse medlemmer viser til at foreningen Dysleksi Norge i ti år har arbeidet med å sertifisere dysleksivennlige skoler de mener oppfyller et sett fastsatte kriterier. På en dysleksivennlig skole er det etablert systemer for kartlegging og oppfølging som sikrer at elevene får riktig hjelp. De har også systemer for å sikre de ansatte nødvendig kompetanse. Disse medlemmer mener det er et problem at det ikke finnes noen nasjonal standard for å kartlegge hvilke elever som strever med dysleksi, dyskalkuli og spesifikke språkvansker og å følge dem opp med gode forskningsbaserte tiltak. Selv om man vet mye om hvordan disse elevene kan hjelpes med pedagogiske metoder og kompensierende datahjelpemidler, gjenstår mye før vi har sikret elevene den hjelpen som fungerer. Retten til utredning er hjemlet i kapittel 5 om spesialundervisning i opplæringsloven, men er fortsatt for svak. Lærernes kompetanse er mange steder god, men fortsatt for varierende. En annen utfordring er Statpeds inntjeningskrav på utlån av lydbøker til skoler. Det lave utlånstallet indikerer et alvorlig underforbruk av lydbøker. Det er også et problem at stønaden til ordinært datautstyr er så lav at utstrakt foreldrebetaling er vanlig.

Disse medlemmer mener med dette som bakgrunn at det er behov for et mer systematisk arbeid for å sette alle skoler i stand til å bli dysleksi- og dyskalkulivennlige. Et slikt arbeid vil også være til hjelp for andre elever med lese- og skriveutfordringer. Lykkes man med en skole som ivaretar elever med dysleksi, vil vi samtidig lykkes med å hjelpe mange andre elever.

Disse medlemmer fremmer derfor forslaget i dokumentet.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram konkrete forslag og tidsplan for at alle norske skoler blir dysleksi- og dyskalkulivennlige.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:143 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Torgeir Knag Fylkesnes om at alle skoler må bli dysleksi- og dyskalkulivennlige – vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 4. februar 2016

Trond Giske

leder

Kent Gudmundsen

ordfører

